

Bedrijventerreinenmonitor 2018

uitgifte en aanbod bedrijventerreinen

Regio Groningen-Assen
STEDELIJK NETWERK

Colofon

Datum/versie: 6 april 2018
Documentnaam: Bedrijventerreinenmonitor 2018
Opgesteld door: Regiobureau Regio Groningen-Assen
Status: Vastgesteld in PO Economie op 24 mei 2018
Contactpersonen: Luuk Ronde en Hero Havenga de Poel

Telefoon: 050 316 4289 (secretariaat)
E-mail: info@regiogroningenassen.nl
Website: www.regiogroningenassen.nl

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	4
2.	BESCHOUWING 2017	5
3.	UITGIFTE KAVELS OP NIEUWE BEDRIJVENTERREINEN	7
4.	PLANCAPACITEIT 2018 BEDRIJVENTERREINEN.....	8
5.	NVM BEDRIJFSRUIMTEMARKT	9
6.	NVM KANTORENMARKT	10
7.	ECONOMISCHE INDICATOREN.....	11

1. Inleiding

Jaarlijks stellen de deelnemers aan de Regio Groningen-Assen een bedrijventerreinen-monitor op. De monitor heeft meerdere doelen. Ten eerste wordt de ontwikkeling in verkoop en verhuur van het afgelopen jaar geschetst. Ook is de monitor input voor de regionale planningslijst bedrijventerreinen. Monitoren is geen doel op zich, maar een instrument om ontwikkelingen en beleid te volgen, conclusies te trekken en vergezichten te kunnen schetsen. Snelle en correcte gegevens zijn hierbij van groot belang. Doordat alle regio-gemeenten in de eerste week van januari de cijfers aanleveren, kan de monitor zeer snel worden opgemaakt. Dit in tegenstelling tot de IBIS cijfers die pas aan het eind van het jaar bekend worden.

Het aanbod van nieuwe kavels op bedrijventerreinen is grotendeels in handen van de overheid. Om een compleet beeld van de bedrijfsonroerendgoedmarkt te krijgen, worden ook gegevens over het aanbod van bestaande panden en hun ruimtebeslag in beeld gebracht. Deze informatie is afkomstig van de NVM. Hierbij is uniek, dat de NVM sinds een aantal jaar ook gegevens beschikbaar heeft over transacties vanaf 0 m². Dit sluit beter aan bij de karakteristieke opbouw van onze regionale economie met een relatieve ondervertegenwoordiging van middelgrote bedrijven.

Om de uitgifte van bedrijventerreinen in een breder sociaal economisch perspectief te plaatsen, is ook een selectie van economische indicatoren in deze monitor opgenomen. Deze zijn afkomstig van het CBS.

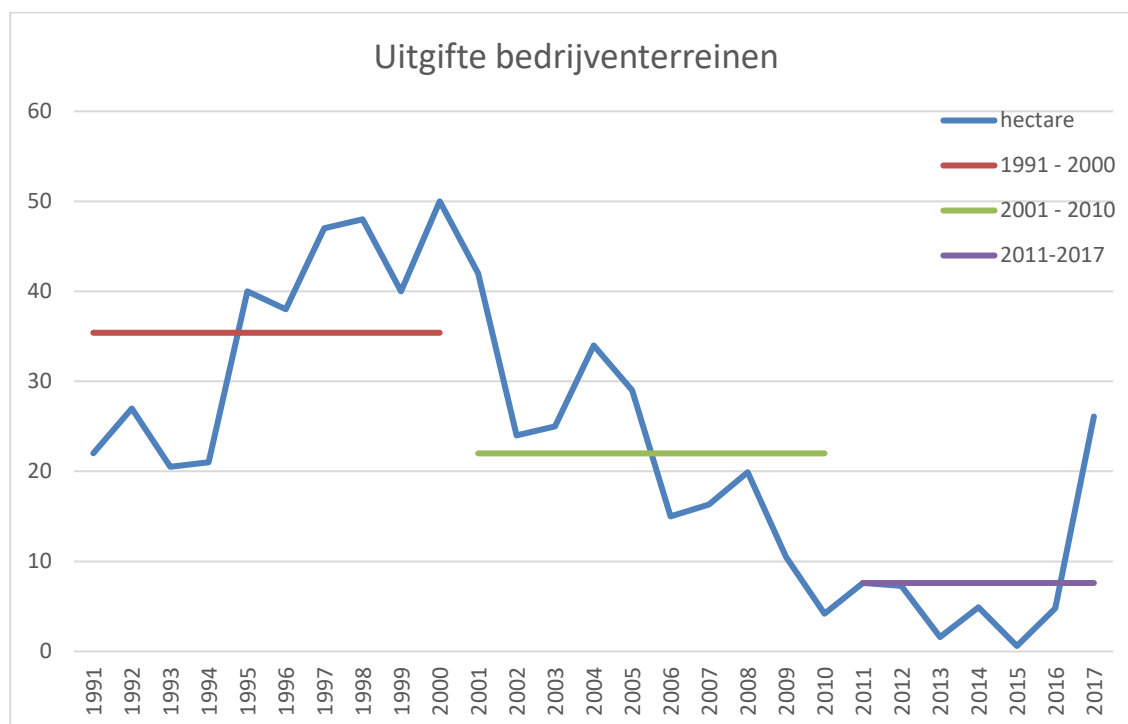
Eind 2012 is het regionale instemmingsmodel ondertekend, met daarbij de planningslijst 2012 bedrijventerreinen. Deze lijst is het uitgangspunt bij het opstellen van de bedrijventerreinenmonitor en de planningslijst 2018 bedrijventerreinen.

Meer informatie over Regio Groningen-Assen, zie www.regiogroningenassen.nl .
--

2. Beschouwing 2017

Uitgifte kavels op nieuwe bedrijventerreinen

1. In 2017 is de opwaartse lijn in de kaveluitgifte op bedrijventerreinen in de Regio Groningen-Assen doorgezet met een totale uitgifte van 26,1 ha verdeeld over vijf gemeenten (zie p.7). In vergelijking met 2016 betekent dat een stijging met ruim 21 ha.
De uitgifte komt voor een belangrijk deel voor rekening van een tweetal grote transacties in de gemeente Groningen: 13,1 ha op Roodehaan aan Sweco en 6,1 ha op Hoendiep Noord t.b.v. de bouw van een crematorium.
2. De uitgifte ligt voor het eerst sinds jaren boven het door STEC berekende TM-scenario voor bedrijventerreinen van 12 ha per jaar (voor de periode 2011-2030). Het 5-jaarsgemiddelde van de uitgifte ligt echter nog steeds zo'n 35% onder dit TM-scenario, namelijk op 7,6 ha. Sinds 2011 is de uitgifte in totaal 31 ha achtergebleven bij de door STEC berekende omvang. Ook blijft de uitgifte ruimschoots achter bij de 10 jaarsgemiddelden over 1991-2000 en 2001-2010 (zie afbeelding 1).
3. Per 1 januari 2018 beschikt de Regio Groningen-Assen over een voorraad van 179,1 ha aan bedrijfskavels. Uitgaande van de gemiddelde uitgifte in de afgelopen jaren is dat voldoende voor 23 jaar (of voor 15 jaar wanneer je uitgaat van het TM-scenario).

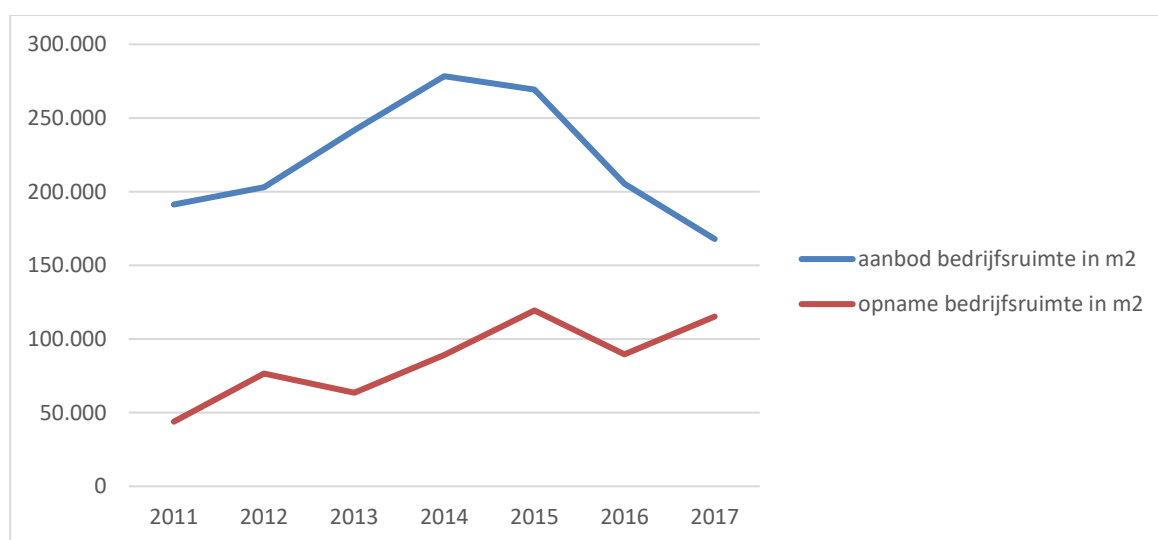
Afbeelding 1: Uitgifte bedrijventerreinen Regio Groningen-Assen 1991-2017

4. Het door STEC berekende TM-scenario voor niet-bedrijventerreinen van 7,25 ha per jaar (voor de periode 2011-2030) is niet in deze monitor betrokken.
5. In de afgelopen 5 jaren was 85% van de transacties van nieuwe terreinen in het stedelijke gebied (Groningen en Assen).
6. In 2012 zijn afspraken gemaakt over de plancapaciteit aan bedrijventerreinen van circa 600 ha: circa 1/3 wordt geschrapt, 1/3 wordt pas ontwikkeld bij daadwerkelijke vraag en 1/3 blijft voor directe uitgifte beschikbaar. In samenhang hiermee is een regionaal instemmingsmodel en planningslijst bedrijventerreinen opgesteld. De planningslijst wordt jaarlijks geactualiseerd.

7. Alleen de uitgiftecijfers van de gemeenten met beschikbare kavels zijn in deze bedrijventerreinen-monitor geanalyseerd. De gemeenten Zuidhorn, Winsum, Slochteren (exclusief Rengers) en Ten Boer zijn niet mee genomen, omdat daar geen of alleen nog maar kleine restkavels uitgeefbaar zijn.

Transacties op bestaande bedrijventerreinen

8. Uit de analyse van de NVM-cijfers blijkt, dat de in 2016 ingezette afname van het totale aanbod doorzet. Het aantal bedrijfspanden dat te koop/huur staat, is wederom gedaald: van 260 in 2015 via 205 in 2016 naar 174 in 2017. Dit is een equivalent van circa 49 ha. Ruim tweederde hiervan ligt in de steden Groningen (16 ha) en Assen (20 ha).
9. Verder blijkt dat in 2017 een equivalent van circa 34 ha aan bestaande bedrijfsruimte is verhuurd/verkocht. Dat is een stijging van 40% t.o.v. 2016. Daarbij is het opnamepercentage gestegen van 40% in 2016 naar 68% in 2017. Er hebben het afgelopen jaar 114 transacties plaatsgevonden (waarvan totaal 54% in de steden Groningen en Assen), t.o.v. 125 in 2016 en 110 in 2015.
10. Uit de analyse van de NVM cijfers blijkt, dat ruim 2/3 deel van het aanbod op de bestaande bedrijventerreinenmarkt binnen 2 jaren is verhuurd/verkocht.
11. Het aanbod (in m2) komt voor 66% voor rekening van de grote objecten (> 1.000 m2). Gemeten in aantallen objecten is dit 23% van markt. Een beperkt aantal grote objecten drukt een fors stempel op het aanbod.

Afbeelding 2: Aanbod versus opname >0m2, bedrijfsruimte.

12. De opnamecapaciteit op de kantorenmarkt - die in de periode van 2008 tot 2016 is gedaald van 41.000m2 naar 11.500m2 - laat in 2017 voor het eerst weer een stijging zien. In totaal is er een opname van 18.800m2, oftewel 12% van het aanbod. In 2017 zijn 27 nieuwe huurcontracten getekend, waarvan 20 in de stad Groningen.
13. Na een forse daling in 2015 is het aanbod sindsdien redelijk stabiel (zie p. 10). Momenteel is het aanbod circa 153.800 m2. Circa 85% van het aanbod (in m2) bevindt zich in de kernen Assen en Groningen.
14. De NVM cijfers zijn exclusief ontwikkelingen als The Big Building, die niet via een NVM makelaar zijn gerealiseerd. In 2016 zijn circa 80 objecten bij de NVM geregistreerd.

3. Uitgifte kavels op nieuwe bedrijventerreinen

Bron: Gemeenten Regio Groningen-Assen

Gemeente	Bedrijventerrein	2008	2009	2010	2011 ¹	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Groningen	Eemspoort	0	0	0	0,5	0,8	0	0,2	0,2	0	1,0
	Westpoort 1 ^e fase	4,0	0	0	0,2	0,6	0	0	0	0	1,1
	Zernike Campus	0,1	0	0,2	0	0	0	3,9	0	0	2,6
	Ruskenveen	0	0	0,4	0	0	0	0	0	0,2	0
	Roodehaan										13,1
	Hoendiep Noord										6,1
	Overig Groningen	0	0	0	0	0,1	0	0	0	0,6	0,6
	subtotaal	4,1	0	0,6	0,7	1,5	0	4,1	0,2	0,8	24,5
Haren	Nesciopark	0	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0
	subtotaal	0	0	0	0	0	0	0	0	0,1	0
Hoogezand-Sappemeer	Rengers	0,4	0	0,3	0	1,6	0	0	0,1	0	0
	Schiereiland Foxhol	0	0,1	0	0	0	0	0	0	0,1	0
	subtotaal	0,4	0,1	0,3	0	1,6	0	0	0,1	0,1	0
Leek	Leeksterveld fase 1	3,0	3,3	1,1	0,9	0,6	0	0	0	0,9	0,3
	subtotaal	3,0	3,3	1,1	0,9	0,6	0	0	0	0,9	0,3
Assen	Messchenveld	6,1	1,1	1,3	1,1	1,1	0,4	0	0,1	0,1	0,1
	Peelerpark	1	0,2	0,1	0,5	0	0	0,7	0	0	0
	Huize Nassau	0	0,2	0	0	0	0	0	0	0	0
	Groenedijk					0,5	0,7	0	0	0	0,1
	Schepersmaat	1,5	3	0	1,4	0	0	0	0	0,3	0
	overig Assen						0,3	0	0	0	0
	subtotaal	8,6	4,5	1,4	3,0	1,6	1,4	0,7	0,1	0,4	0,2
Noordenveld	Haarveld	0	0	0	0,1	0	0	0,1	0	0	0
	Westerd, 2 ^e fase	n.v.t.	n.v.t.	0,2	0,2	0	0,1	0	0,1	0,3	0
	Westeres	0	0	0	0	0,4	0	0	0	0	0
	Vrijetijdsboulevard	0	1,9	0	0	0	0	0	0	0	0
	subtotaal	0	1,9	0,2	0,3	0,4	0,1	0,1	0,1	0,3	0
Tynaarlo	Vriezerburg	3,8	0,7	0,6	1,2	0,8	0,1	0	0,1	0,4	0,8
	Businesspark Ter Borch	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5	0
	Bedrijventerrein GAE	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
	subtotaal	3,8	0,7	0,6	1,2	0,8	0,1	0	0,1	1,9	0,8
Bedum	Boterdiep, 2 ^e fase				1,5	0,8	0	0	0	0,3	0,3
	subtotaal				1,5	0,8	0	0	0	0,3	0,3
Totaal RGA		19,9	10,5	4,2	7,6	7,3	1,6	4,9	0,6	4,8	26,1
Gemiddelde 5-jaars uitgifte					12,0	9,9	6,0	4,9	4,4	3,8	7,6

Tabel 1: **Uitgifte** gemeenten Regio Groningen-Assen, 2008-2017 (netto ha.)

[1] vanaf 2011 wordt ook de gemeente Bedum in de bedrijventerreinenmonitor betrokken. Andere gemeenten niet, omdat daar geen of alleen nog maar kleine restkavels uitgeefbaar zijn.

4. Plancapaciteit 2018 bedrijventerreinen

In december 2012 heeft de Stuurgroep Regio Groningen-Assen het regionale instemmingsmodel Wonen en Bedrijventerreinen ondertekend. De afspraken zijn geïnitieerd en opgesteld door de Portefeuillehoudersoverleggen voor Wonen en Economie en bekrachtigd door de Stuurgroep Regio Groningen-Assen. Met deze afspraken worden de regionale kwaliteitsdoelstellingen gerealiseerd en wordt balans aangebracht in het aanbod van locaties voor wonen en bedrijventerreinen. Uitgangspunt bij het regionale instemmingsmodel is de regionale planning, die is vastgelegd in planningslijsten voor Wonen en Bedrijventerreinen. In oktober 2012 heeft de stuurgroep hiermee voor de eerste keer ingestemd.

Bijstelling en het jaarlijks updaten van de regionale planningslijsten vindt plaats door instemming in het portefeuillehoudersoverleg. Bij het ontbreken van unanimiteit in het PO wordt de planningslijst voorgelegd aan de stuurgroep Regio Groningen-Assen. Voor een overzicht van de Plancapaciteit 2018 Bedrijventerreinen wordt verwezen naar separaat bijgevoegde A3.

Er zijn in 2017 geen verzoeken ingediend om de planningslijst aan te passen, los van de gebruikelijke aanpassingen door de verkoop van kavels op bedrijventerreinen.

5. NVM bedrijfsruimtemarkt

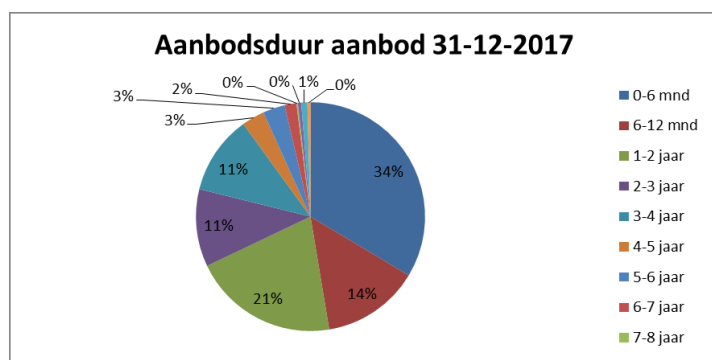
Bron: NVM, deels bewerkt

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aanbod, >0 m2	202.967	241.796	274.673	269.302	205.502	167.842
Opname, >0 m2	76.539	63.426	89.179	119.361	89.473	115.303
Opname	38%	26%	32%	44%	44%	69 %

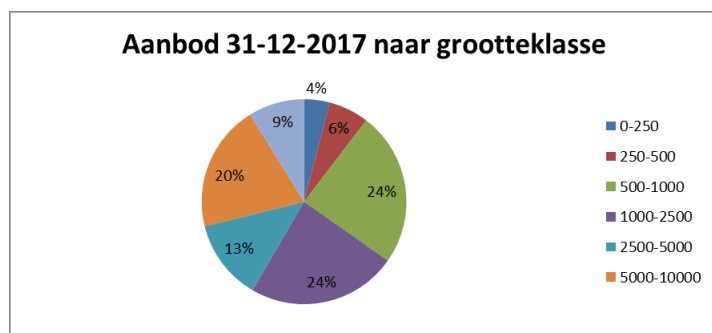
Tabel 2: Aanbod en opname bedrijfsruimtemarkt RGA

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aanbod, >750 m2	155.055	158.775	163.090	157.650	157.122	200.623	226.005	221.741	141.560	132.356
Opname, >750 m2	56.580	38.408	30.451	64.265	58.206	44.760	69.692	93.954	66.589	90.439
Opname	36%	24%	19%	41%	37%	22%	31%	42%	47%	68 %

Tabel 3: Aanbod en opname bedrijfsruimtemarkt RGA

Afbeelding 3: Aanbod bedrijfsruimtemarkt (duur) RGA

Afbeelding 4: Aanbod bedrijfsruimtemarkt (grootteklasse) RGA

	2015	aanbod 2016	2017		2015	transacties 2016	2017
Groningen	26,0 ha	21,0 ha	15,5 ha		18,0 ha	10,5 ha	22,3 ha
Assen	22,5 ha	21,0 ha	19,5 ha		3,5 ha	2,5 ha	2,7 ha
Hoogezand-Sappemeer (incl Rengers)	11,0 ha	5,0 ha	3,5 ha		1,0 ha	2,5 ha	2,1 ha
Leek	6,5 ha	6,5 ha	4,0 ha		1,0 ha	4,0 ha	3,0 ha
Noordenveld	3,5 ha	3,5 ha	3,0 ha		2,0 ha	1,5 ha	1,9 ha
Tynaarlo	2,5 ha	1,0 ha	1,5 ha		1,0 ha	0 ha	0,5 ha
Haren	1,0 ha	0 ha	0,5 ha		0 ha	1,0 ha	0,1 ha
Winsum	1,0 ha	0,5 ha	0,5 ha		2,5 ha	0 ha	0,2 ha
Zuidhorn	4,0 ha	1,0 ha	0,5 ha		1,0 ha	2,5 ha	0,1 ha
Ten Boer	0,5 ha	0,0 ha	0,0 ha		0 ha	0 ha	0,1 ha
Bedum	0,5 ha	0,0 ha	0,0 ha		0 ha	0 ha	0,1 ha
Slochteren	0,5 ha	1,0 ha	0,5 ha		0 ha	0 ha	0,5 ha
Totaal	79,5 ha	60,5 ha	49,0 ha		30,0 ha	24,5 ha	34,0 ha

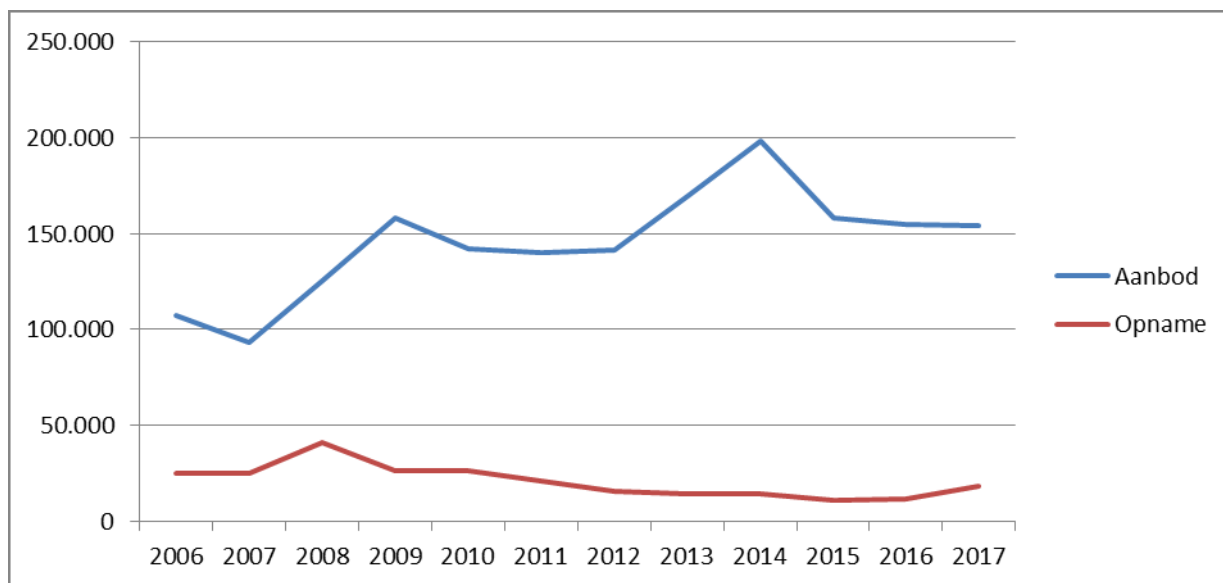
Tabel 4: Aanbod en transacties bestaande bedrijfsruimtemarkt omgerekend naar equivalent in hectares RGA

6. NVM Kantorenmarkt

Bron: NVM, deels bewerkt

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Aanbod, >500 m2	141.705	140.165	141.595	169.665	197.985	157.902	154.433	153.841
Opname, >500 m2	26.635	20.915	16.005	14.655	14.375	11.155	11.661	18.819
Opname	19%	15%	11%	9%	7%	7%	8%	12%

Tabel 5: Aanbod en opname kantorenmarkt RGA

Afbeelding 5: Aanbod versus opname >500m2

7. Economische indicatoren

Bron: CBS Statline, deels bewerkt

Om de ontwikkeling van bedrijventerreinen in een breder economisch perspectief te kunnen plaatsen, worden in de tabellen op de volgende pagina's ook de ontwikkelingen van enkele andere sociaal-economische indicatoren weergegeven. Hieronder worden de meest opvallende feiten en ontwikkelingen kort samengevat:

1. Regio Groningen-Assen telt op 1 januari 2017 bijna 475.000 inwoners en is daarmee de afgelopen jaren fors gegroeid. Deze groei (t.o.v. 2011) ligt ook een stuk hoger dan de bevolkingsgroei in Noord-Nederland (afgelopen jaren nagenoeg gelijk gebleven) en ook iets hoger dan de groei op Nederlandse schaal.
Binnen de regio zien we, dat met name de stad Groningen fors groeit (o.a. instroom van studenten en kenniswerkers. Maar ook de meeste andere gemeenten in de regio kennen een groei (deels ook te verklaren door instroom van vluchtelingen). Het noordoostelijke deel van de regio laat een kleinere groei of zelfs een lichte daling van de bevolking zien.
2. De Regio huisvest ruim 35.000 bedrijven en telt 234.700 banen (per 1 december 2016). Het aantal bedrijfsvestigingen is de afgelopen jaren flink gegroeid, wat voor een groot deel valt te verklaren door een toename van het aantal zzp-ers.
Ten gevolge van de economische crisis is het aantal banen de afgelopen jaren afgenomen. Maar inmiddels ligt het aantal weer boven het niveau van 2007. Overigens zijn er binnen de Regio wel grote verschillen waarneembaar. In met name Ten Boer, Hoogezand-Sappemeer, Tynaarlo en Winsum is het aantal banen sinds 2011 sterk gedaald, terwijl vooral in Groningen en Noordenveld sprake is van groei.
Ten opzichte van Noord-Nederland en Nederland doet onze regio het goed. Zowel de groei van het aantal bedrijven als de groei van het aantal banen ligt boven het niveau van Noord-Nederland en ook licht boven dat van Nederland.
3. Handel en Zakelijke dienstverlening zijn de grootste sectoren binnen de Regio. Samen zijn ze goed voor zo'n 40% van het totale aantal bedrijven.
In nagenoeg alle sectoren is sprake van een groei van het aantal bedrijven. De grootste groei doet zich voor in de energievoorziening, informatie en communicatie, zakelijke dienstverlening en cultuur, sport en recreatie. De onroerend goed sector is de enige sector met een kleine afname in het aantal bedrijven.
Ruim 85% van de werkgelegenheid in de Regio is te vinden in de dienstverlening (commercieel en niet-commercieel). Deze concentratie is bovendien ook groeiende. Dit door een afname van het aantal banen binnen de andere sectoren (landbouw, industrie en bouw).
4. Binnen de Regio ontvangen ongeveer 50.000 mensen een uitkering (1 januari 2016). Bijna de helft hiervan woont in de stad Groningen.
Het aantal mensen met een uitkering is ten opzichte van 2011 (45.070) fors gestegen. Daarbij kan het volgende worden opgemerkt:
 - De stijging van het aantal uitkeringen is het sterkst in met name Bedum, Ten Boer, Groningen, Haren en Zuidhorn, terwijl in Hoogezand-Sappemeer, Leek, Slochteren en Winsum de stijging relatief beperkt is.
 - De werkloosheid is met name toegenomen in Bedum, Slochteren, Tynaarlo en Zuidhorn. Daartegenover staat een relatief beperkte groei in Hoogezand-Sappemeer, Noordenveld en Tynaarlo.
 - Het aantal bijstandsuitkeringen is met name in Ten Boer, Bedum en Haren sterk gegroeid.
 - De arbeidsongeschiktheid is in de hele Regio - m.u.v. Groningen - licht afgenomen.
 - De ontwikkelingen binnen de Regio zijn vergelijkbaar met die in heel Nederland. Alleen het aantal bijstandsgerechtigden is in de Regio minder toegenomen.

	Oppervlakte (km ²)	Inwoners	Bevolkings- dichtheid	Bedrijfs- vestigingen	Banen	Uitkeringen
Assen	83,45	67.551	809	4.255	38.500	7.710
Bedum	44,96	10.479	233	695	2.900	1.020
Ten Boer	45,73	7.288	159	565	1.200	450
Groningen (gemeente)	83,78	202.636	2.419	15.635	139.600	24.390
Haren	50,73	19.570	386	1.670	6.000	1.210
Hoogezand- Sappemeer	72,99	34.232	469	1.940	11.500	4.700
Leek	64,28	19.643	306	1.695	8.400	1.860
Noordenveld	205,29	32.981	161	2.580	8.600	2.480
Slochteren	158,87	14.737	93	1.340	3.300	1.280
Tynaarlo	147,7	33.280	225	2.655	8.800	2.550
Winsum	102,53	13.596	133	1.045	2.100	1.070
Zuidhorn	128,37	18.859	147	1.495	3.800	1.280
Totaal	1188,68	474.852	399	35.570	234.700	50.000

Tabel 6: Kerncijfers Regio Groningen-Assen [cijfers per 1 januari 2017, voor banen december 2016]

	2007	2011	2016	2017	2011-2017
Assen	64.391	67.177	67.061	67.551	101
Bedum	10.601	10.495	10.433	10.479	100
Ten Boer	7.246	7.454	7.352	7.288	98
Groningen (gemeente)	181.613	189.991	200.952	202.636	107
Haren	18.809	18.515	19.076	19.570	106
Hoogezand- Sappemeer	34.392	34.814	34.177	34.232	98
Leek	19.190	19.333	19.536	19.643	102
Noordenveld	31.439	30.794	31.039	32.981	107
Slochteren	15.186	15.546	15.698	14.737	95
Tynaarlo	31.731	32.450	32.804	33.280	103
Winsum	14.003	14.054	13.633	13.596	97
Zuidhorn	18.465	18.631	18.794	18.859	101
Totaal RGA	447.066	459.254	470.555	474.852	103
Noord-NL	1.702.020	1.717.729	1.718.390	1.722.247	100
Nederland	16.357.992	16.655.799	16.979.120	17.081.507	103

Tabel 7: Ontwikkeling inwoners Regio Groningen-Assen (cijfers per 1 januari)

	2007	2011	2016	2017	2011-2017
Assen	2.915	3.575	4.150	4.255	119
Bedum	490	585	695	695	119
Ten Boer	385	495	555	565	114
Groningen (gemeente)	9.815	12.950	15.335	15.635	121
Haren	1.055	1.340	1.605	1.670	125
Hoogezand- Sappemeer	1.395	1.690	1.890	1.940	115
Leek	1.105	1.420	1.655	1.695	119
Noordenveld	1.845	2.220	2.540	2.580	116
Slochteren	915	1.185	1.330	1.340	113
Tynaarlo	1.775	2.175	2.560	2.655	122
Winsum	715	920	1.030	1.045	114
Zuidhorn	1.020	1.265	1.440	1.495	118
Totaal RGA	23.430	29.820	34.785	35.570	119
Noord-NL	96.790	119.290	134.525	136.820	115
Nederland	1.005.080	1.275.975	1.470.645	1.508.510	118

Tabel 8: Ontwikkeling aantal bedrijven (cijfers per 1 januari)

	2007	2011	2015	2016	2011-2016
Assen	38.810	38.650	39.800	38.500	100
Bedum	3.200	2.920	2.700	2.900	99
Ten Boer	740	1.340	1.200	1.200	90
Groningen (gemeente)	131.710	131.330	136.100	139.600	106
Haren	7.310	6.050	6.000	6.000	99
Hoogezand-Sappemeer	13.610	13.120	11.600	11.500	88
Leek	8.790	8.910	8.400	8.400	94
Noordenveld	9.110	8.330	8.600	8.600	103
Slochteren	3.150	3.320	3.300	3.300	99
Tynaarlo	10.170	9.890	8.900	8.800	89
Winsum	2.590	2.480	2.000	2.100	85
Zuidhorn	4.030	3.860	3.600	3.800	98
Totaal RGA	233.220	230.200	232.200	234.700	102
Noord-NL	700.300	703.450	688.600	697.100	99
Nederland	7.891.900	7.937.710	7.846.000	7.978.000	101

Tabel 9: Ontwikkeling werkgelegenheid/ aantal werknemers [cijfers per 1 januari, voor 2015 en 2016 per 1 december]

	Totaal uitkeringen				Werkloosheid			
	2007	2011	2016	2011-2016	2007	2011	2016	2011-2016
Assen	6.190	7.010	7.710	110	870	1.180	1.670	142
Bedum	810	900	1.020	113	120	150	240	160
Ten Boer	370	390	450	115	100	110	140	127
Groningen (gemeente)	19.010	21.490	24.390	113	2.400	3.240	4.150	128
Haren	980	1.060	1.210	114	170	230	320	139
Hoogezand-Sappemeer	3.940	4.440	4.700	106	620	790	900	114
Leek	1.560	1.760	1.860	106	260	410	490	120
Noordenveld	2.060	2.320	2.480	107	410	590	680	115
Slochteren	1.130	1.210	1.280	106	210	260	390	150
Tynaarlo	2.080	2.340	2.550	109	330	470	690	147
Winsum	940	1.020	1.070	105	190	220	260	118
Zuidhorn	1.030	1.130	1.280	113	230	270	400	148
Totaal RGA	40.100	45.070	50.000	111	5.910	7.920	10.330	130
Noord-NL	148.040	164.450	178.280	108	25.780	34.690	41.360	119
Nederland	1.303.410	1.439.870	1.613.130	112	191.530	275.640	362.900	132

Tabel 10: Ontwikkeling uitkeringen en werkloosheid [cijfers per 1 januari]

	Bijstand en bijstandsgelateerd				Arbeidsongeschiktheid			
	2007	2011	2016	2011-2016	2007	2011	2016	2011-2016
Assen	1.710	2.130	2.540	119	3.770	3.820	3.640	95
Bedum	110	130	210	162	590	620	580	94
Ten Boer	50	60	120	200	230	220	190	86
Groningen (gemeente)	9.250	10.280	12.300	120	7.830	8.290	8.320	100
Haren	190	230	350	152	650	620	560	90
Hoogezand-Sappemeer	980	1.310	1.560	119	2.450	2.410	2.340	97
Leek	310	390	500	128	1.020	980	900	92
Noordenveld	380	540	750	139	1.320	1.230	1.090	89
Slochteren	190	250	300	120	770	710	610	86
Tynaarlo	390	540	640	119	1.420	1.360	1.250	92
Winsum	220	260	330	127	570	550	490	89
Zuidhorn	180	230	300	130	650	640	600	94
Totaal RGA	13.960	16.350	19.900	122	21.270	21.450	20.570	96
Noord-NL	39.440	48.950	62.610	128	86.940	83.450	77.320	93
Nederland	347.800	404.670	517.900	128	810.940	792.040	757.880	96

Tabel 11: Ontwikkeling bijstand en arbeidsongeschiktheid [cijfers per 1 januari]

	2007	2011	2017	2011-2017
A Landbouw, bosbouw en visserij	1.290	1.370	1.515	111
B Delfstoffenwinning	5	15	15	100
C Industrie	1.175	1.365	1.445	106
D Energievoorziening	10	10	20	200
E Waterbedrijven en afvalbeheer	50	45	55	122
F Bouwnijverheid	1.985	2.500	2.775	111
G Handel	5.440	5.975	6.260	105
H Vervoer en opslag	620	715	810	113
I Horeca	1.235	1.315	1.480	113
J Informatie en communicatie	1.300	2.040	2.690	132
K Financiële dienstverlening	1.520	2.215	2.550	115
L Verhuur en handel van onroerend goed	590	655	605	92
M Specialistische zakelijke diensten	4.040	6.020	8.165	136
N Verhuur en overige zakelijke diensten	1.005	1.305	1.645	126
R Cultuur, sport en recreatie	1.530	2.315	3.095	134
S Overige dienstverlening	1.635	1.960	2.445	125
Totaal	23.430	29.820	35.570	119

Tabel 12: Bedrijven per sector (cijfers per 1 januari)

	2008	2011	2014	2011-2014
A Landbouw, bosbouw en visserij	770	990	770	78
B-F Nijverheid en energie	32.640	29.910	15.490	52
G-N Commerciële dienstverlening	102.500	97.690	97.980	100
O-U Niet-commerciële dienstverlening	97.200	101.580	94.750	93
Totaal	233.220	230.200	223.230	97

Tabel 13: Werkgelegenheid per sector (cijfers per 1 januari)